

Innspill til Opptaksutvalget: Vedr. alderspoeng og forslag til alternativ ordning.

Jeg forstår at opptaksutvalget vurderer ordningen med alderspoeng.

Det er en side ved alderspoeng som ikke har vært fremme i den offentlige diskusjonen. Det er godt dokumentert at det har vært en inflasjon i karakterer de siste 20 årene. Alderspoengene har vært uendret i lang tid, så den kraftige økningen i opptakskrav skyldes ikke alderspoengene.

Hvis man ser på opptakskrav for de samme studiene ved de samme universitetene i 2003 og idag har de gjerne økt med minst 10 poeng eller mer. F.eks. var kravene på prestisjestudier som jus ved UiO rundt 48 på primærkvoten og lavt 50-tall for 20 år siden, og ligger idag minst 10 poeng høyere. Det samme mønsteret ser man for studium etter studium.

Alderspoengene kompenserer i en viss grad for denne karakterinflasjonen ved at de som gikk ut av videregående for noen år siden fortsatt har en reell sjanse til å komme inn på studier. Dersom alderspoengene uten videre fjernes vil de som gikk ut av videregående for f.eks. ti år siden eller mer ikke kunne konkurrere på rettferdige vilkår i opptaket. Det vil skape en grovt urettferdig situasjon for de som fullførte videregående for 10–20 år siden. Særlig under pandemien har vi sett at karakterinflasjonen har tiltatt i styrke og at de som gikk på skole da, men som kanskje egentlig lærte mindre og gikk glipp av mye av den personlige utviklingen som vanlig skolegang gir, i gjennomsnitt fikk bedre karakterer. Det er ingen grunn til å tro at de som fullførte videregående i 2019 og tidligere var faglig svakere enn de som fikk høyere karakterer under pandemien.

Forslag om poengjustering

Jeg foreslår derfor at utvalget vurderer om alderspoeng skal erstattes av **poengjustering**, som tar utgangspunkt i forskjellen mellom gjennomsnittskarakterer for hele landet i avgangsåret. Den enkleste måten er kanskje å ta utgangspunkt i forskjellen mellom gjennomsnittskarakterer i avgangsåret og i året før opptaket. Det ville gi en tilfredsstillende justering som oppleves som rettferdig og forutsigbar.

Eksempel: Dersom en person gikk ut av videregående i 2011 og søker på studier i 2023 får vedkommende en poengjustering som innebærer det antall ekstrapoeng som er differansen mellom gjennomsnittskarakterer for hele landet i 2011 og 2022.

Dette er en ordning som bør være gjennomførbar og som vil være lett å begrunne. Den gir heller ingen fordel av å vente med å søke på studier, men sørger for at et ti år gammelt vitnemål ikke blir verdiløst, og at de som gikk ut i 2019 og 2021 kan konkurrere på like vilkår. Den oppfyller derfor både intensjoner om rettferdighet, forutsigbarhet og ønsket om at folk ikke kaster bort tid på venting.

Vennlig hilsen
Victoria Arnesen

Jeg viser til ovenstående innspill om alderspoeng og forslag om en alternativ ordning.

Om forslaget til den alternative ordningen (beskrevet nærmere under) vil jeg tilføye at en slik ordning eventuelt bare kan ta utgangspunkt i de seks studiekompetansefagene (som ligger til grunn for f.eks. 23/5-regelen) for å beregne poengjusteringen. Fordelen er at fagene er svært stabile (i den forstand at de har vært kjerneelementer i videregående opplæring til uminnelig tid) og felles på tvers av årskull, utgjør kjernekompetansen for høyere utdanning (som uttrykt gjennom 23/5-regelen) og egner seg godt som et representativt og rettfærdig sammenligningsgrunnlag ved beregning av poengjustering.

Vennlig hilsen
Victoria Arnesen